

TEADUSUUDIS 2019

Teatud inimgrupe on aastakümneid pahandanud teadmine, et nii elektrilaengud kui ka magnetväli on märgiga ja suunaga suurus. Need inimesed tundsid ennast siamaani ebamugavalt füüsikatunnis ja ülikooliloengutes, sest tundsid ennast ahistatuna.

Nüüd on sellel aga lõpp. Euroopa liidu poolt rahastatud uurimisrühm koos mõne Taltech teadlasega on leiutanud ainult positiivsel energial toimiva patarei. Erinevusena iganenud tüüpi patareist, millel on teadagi kaks klemmi pluss ja miinus, on uut tüüpi patareil vaid plussklemmid ja neid on vähemalt kaks. Kahjuks leidis ka endise TTÜ endiste töötajate hulgas skeptikuid, kes väitsid, et see ei lähe kohe mitte, et samamärgilised laengud ju tõukuvad. Uurimisrühma juht, kes soovib jääda hetkel turvalisuse kaalutlusel anonüümseks, seletas, et vastavalt uuele EU määrusele ID100-t, ei ole olemas elektrilaengutel mitte märk vaid orientatsioon (kusjuures neid võib olla rohkem kui 2) ja on nende endi valik kas need tõmbuvad või tõukuvad. Ja tänu sellele on kaasaegne patarei võimalik.

Aga mis ühikutes mõõdetakse siis uue, neutraalse patarei energiat? „Kahjuks ei saa me panna mõõtühikuks ühegi teadlase nime, muidu teised solvuks“, sõnas uurimisrühma juht. „Nime valisime sedasi, et lasime igal sponsoril vajutada arvutiklaviatuuri suvalist tähte“. Ühiku nimeks sai „Hekdik“, lühednina „Hd“. Mõõtühikul omastav kääne puudub.

Uut tüüpi patarei käitub aga veidi kummaliselt. Kui ühendame kaks sellist omavahel koosühendusse (endine nimetus- jadaühendus), on kogueenergia 7 Hd, eraldi oleks aga 11 Hd ja 3 Hd. Ajakirjaniku küsimise peale, et kuidas saab olla tervik väiksem osast, vastas uurimisrühma juht, et see küsimus on solvav ja see on alles uue, fem-neutraalse maailma algus ja ka matemaatika on väga ahistav, eelkõige vaesematele inimestele, kes näevad vaid paberil suuri arve ning et sellega tegeletakse järgmises EU projektis.

Palju olulisem aga on vastloodud patarei müük ja integreerimine kõikidesse olemasolevatesse seadmetesse. Klassikalist tüüpi kahe poolusega patareid kavatakse keelata aastaks 2025, seni on üleminekuaj, kus iga vanaaegse patareiga pannakse kaasa uut tüüpi patarei. Ja mitte lihtsalt tasuta, vaid koos uue patareiga saab vana ka odavamalt.

Lõpetuseks avaldas projektijuht suurt tänu Eesti feministide ühendusele, Eesti seksuaaltervise liidule, ühingule „Habemed tööle“ ja usinatele uurimistöös osalenud TalTech teadlastele ja tudengitele. Samuti tänatakse võrdõiguslikkuse volinikku teemapüstituse eest ja abi eest rahastuse hankimisel.

Mj, märts 2019